ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 7.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 22-го Января — 1837 — *Wilno. Piątek. 22-go Stycznia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 15-го Января.

6-го сего Января, въ день Богоявленія Господня и празднованія Рожденія Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княгини АННЫ ПАВЛОВНЫ, совершена была въ Придворномъ Соборѣ Зимняго Дворца Преосвященнымъ Архіепископомъ Ярославскимъ и Ростовскимъ *Филаретомъ*, съ Членами Синода и Придворнымъ Духовенствомъ, Божественная Литургія, въ присутствіи Его Величества Государя Императора, Его Императорскаго Высочества Государя Наслѣдника Цесаревича, и Его Королевскаго Высочества Принца *Карла* Прусскаго. Члены Государственнаго Совѣта, Министры, Придворныя Особы, Генералы, Штабъ и Оберъ-Офицеры Гвардіи, Арміи и Флота, находились также при Литургіи, по окончаніи коей, былъ крестный ходъ, слѣдовавшій чрезъ залы Дворца, на устроенную у берега рѣки Невы Іордань, гдѣ происходило съ обыкновенною церемоніею, при пушечныхъ выстрѣлахъ съ Петропавловской крѣпости, водоосвященіе и окропленіе знаменъ и штандартовъ, роты Дворцовыхъ Гренадеръ, полковъ Лейбъ-Гвардіи и Военно Учебныхъ заведеній, совершаемое Митрополитомъ Грузинскимъ *Іоною*.

Ея же Величество Государыня Императрица и Ихъ Императорскія Высочества Великія Княжны МАРІЯ НИКОЛАЕВНА и ОЛЬГА НИКОЛАЕВНА, изволили слушать Литургію въ малой церкви Зимняго Дворца.

Въ то же время, въ залахъ Зимняго Дворца и Портретной Галлереѣ, составленъ былъ изъ отрядовъ Гвардейскихъ полковъ и Военно-Учебныхъ заведеній, парадъ, расположенный слѣдующимъ порядкомъ:

Въ Портретной Галлереѣ: рота Дворцовыхъ Гренадеръ.

Въ Бѣломъ залѣ были выстроены взводы полковъ Кавалергадскаго Ея Величества, Л. Гв. Коннаго, Кирасирскаго Его Величества, Конно-Гренадерскаго, Уланскаго, Гусарскаго, и Казачьяго, и музыканты Кавалергардскаго Ея Величества полка.

Въ Фельдмаршальскомъ залѣ: взводы Атаманскаго Его Высочества Наслѣдника полка, Л. Гв. Конно-Піонернаго эскадрона, Образцоваго Кавалерійскаго полка, Павловскаго и Морскаго Кадетскихъ Корпусовъ, и музыканты сего послѣдняго Корпуса.

Въ маломъ Аванзалѣ: взводы 1-го и 2-го Кадетскихъ Корпусовъ и Дворянскаго полка, со своднымъ хоромъ музыкантовъ означенныхъ Корпусовъ.

Въ коридорѣ парадной лѣстницы, взводы полковъ: 1-й и 2-й Гвардейскихъ пѣхотныхъ дивизій, Л. Гв. Литовскаго и Волынскаго полковъ; Л. Гв Сапернаго баталіона, Гвардейскаго экипажа, Учебнаго Сапернаго и Гарнизоннаго баталіоновъ, Образцоваго пѣхотнаго полка и музыканты полковъ: Л. Гв. Преображенскаго, Московскаго и Волынскаго.

Знамена и штандарты находились впереди своихъ взводовъ.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 15-go Stycznia.

Dnia 6-go ter. miesiąca, w dzień Zjawienia się Pańskiego i obchodu urodzin Jey Cesarskiey Wysokości Pani Wielkiey Xiężny ANNY PAWŁOWNY, odprawiona była w Soborze Dworu Zimowego Pałacu przez Przewielebnego Arcybiskupa Jarosławskiego i Rostowskiego *Filareta*, z Członkami Synodu i Nadwornèm Duchowieństwem, Swięta Liturgia, w obecności Nayjaśnieyszego Cesarza Jego Mości, Jego Cesarskiey Wysokości Pana Następcy Cesarzewicza i Jego Królewskiey Wysokości Xięcia *Karola* Pruskiego. Członkowie Rady Państwa, Ministrowie, Osoby Dworu, Jenerałowie, Sztabs i Ober-Oficerowie Gwardyi, Armii i Fłotty, znaydowali się także na Mszy Swiętey, po skończeniu którey nastąpiła processya, przez sale Pałacu, do urządzonego u brzegu rzeki Newy Jordanu, gdzie się odbył ze zwyczayną ceremonią, wśród huku dział z twierdzy Petropawłowskiey, obrząd poświęcenia wody i pokropienie nią chorągwi i sztandarow, roty Pałacowych Grenadyerow, półków Gwardyi i Woyskowo-Uczebnych zakładow, wykonywany przez Gruzyyskiego Metropolitę *Jonasza*.

Nayjaśnieysza Pani Cesarzowa Jey Mość i Ich Cesarskie Wysokości Wielkie Xiężniczki MARYA NIKOŁAJEWNA i OLGA NIKOŁAJEWNA, raczyły słuchać Mszy Swiętey w kaplicy Zimowego pałacu.

W tymże czasie, w salach Zimowego pałacu i Galeryi Portretowey, złożona była z oddziałów półków Gwardyi i Woyskowo-Uczebnych zakładów, parada, następnym porządkiem rozstawiona.

W Galeryi Portretowey: rota Grenadyerów Pałacowych.

W sali Białey uszykowane były plutony półkow: Kawalergardów Cesarzowey Jey Mości, Konnego Gwardyi, Kiryssyerskiego Cesarza Jego Mości, Konno-Grenadyerskiego, Ułańskiego, Huzarskiego i Kozackiego, tudzież muzyka półku Kawalergardów Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jey Mości.

W sali Feldmarszałkowskiey: plutony półku Atamańskiego Jego Wysokości Następcy, Gwardyi szwadronu Konnych Pionierów, Wzorowego półku jazdy, Pawłowskiego i Morskiego Korpusów Kadeckich i muzyka tego ostatniego Korpusu.

W małey przedsali: plutony 1-go i 2-go Korpusów Kadeckich i półku Dworzańskiego, z połączonym chorem muzyki pomienionych Korpusów.

Na korytarzu paradnych schodów, plutony półków: 1-szy i 2-gi Gwardyyskich pieszych dywizyy, połków Gwardyi Litewskiego i Wołyńskiego; Gwardyi batalionu Saperów, ekwipażu Gwardyi, Uczebnego Saperów i Garnizonowego batalionów, Wzorowego półku piechoty, tudzież muzyka półków: Gwardyi Preobrażeńskiego, Moskiewskiego i Wołyńskiego.

Znamiona i sztandary znaydowały się przed swojemi plutonami.

Командовали парадомъ:

Войсками отдѣльнаго Гвардейскаго Корпуса Генералъ-Адъютантъ *Бистромъ*; всѣми взводами Военноучебныхъ заведенiй Его Свѣтлость, Принцъ Петръ *Ольденбургскiй*; всею пѣхотою Генералъ-Адъютантъ *Ушаковъ*; всею Кавалерiею Генералъ-Лейтенантъ *Кноррингъ*; взводами въ Бѣломъ залѣ расположенными: Гвардейской Кирасирской дивизiи, Генералъ-Адъютантъ Графъ *Апраксинъ*; легкой Гвардейской дивизiи, Генералъ-Лейтенантъ *Пенхержевскiй*. Взводами въ Фельдмаршальскомъ залѣ расположенными: Л. Гв. Конно-Пiонернаго эскадрона, Атаманскаго Его Высочества Наслѣдника и Образцоваго Кавалерiйскаго полковъ, Генералъ-Маiоръ *Ланской*; а Павловскаго и Морскаго Кадетскихъ Корпусовъ, Полковникъ *Главацкiй*; взводами въ Маломъ залѣ расположенными, Генералъ-Маiоръ *Пущинъ*.

Въ 10½ часовъ, музыка всѣхъ полковъ возвѣстила о прибытiи Его Императорскаго Величества. Государь Императоръ изволилъ обходить ряды войска и привѣтствовалъ оное. — Послѣ чего Его Величество, въ сопровожденiи Государя Наслѣдника Цесаревича и Его Королевскаго Высочества Принца *Карла* Прусскаго, изволилъ шествовать чрезъ Портретную Галлерею въ Церковь.

По окончанiи Литургiи, когда Его Императорское Величество, предшествуемый Духовенствомъ, изволилъ пройти на Iорданъ, знамена и штандарты присоединились къ крестному ходу.

Послѣ Священнодѣйствiя на Iорданѣ, вся процессiя, въ томъ же порядкѣ, возвратилась въ Церковь, а знамена присоединились къ своимъ взводамъ.

Церемонiя кончилась въ часъ по полудни.

Высочайшiй Рескриптъ,

Данный Г. Генералъ-Адъютанту Киселеву.

Указомъ, даннымъ въ сей день Правительствующему Сенату, признавъ нужнымъ учредить для управленiя Департаментомъ Государственныхъ Имуществъ Временный Совѣтъ съ тѣмъ, чтобы дѣла, подлежащiя Моему разрѣшенiю, поступали ко Мнѣ чрезъ васъ, Я поручаю вамъ докладывать Мнѣ по симъ дѣламъ и приводить въ исполненiе Мои повелѣнiя.

Пребываю къ вамъ всегда благосклоннымъ.

На подлинномъ подписано Собственною Его Императорскаго Величества рукою:

НИКОЛАЙ.

Въ С.-Петербургѣ. 7-го Января 1837.

— Высочайшимъ Приказомъ, 5-го Января, Курляндскаго Уланскаго полка Полковникъ *Эмме 2-й* уволенъ отъ службы Генералъ-Маiоромъ, съ мундиромъ и пенсiономъ одной трети жалованья.

— Въ Высочайшемъ Указѣ, отъ 7-го Января, изображено: „До окончательнаго преобразованiя устройства Государственныхъ Имуществъ, признали Мы нужнымъ учредить Временный Совѣтъ для управленiя Департаментомъ Государственныхъ Имуществъ, на нижеслѣдующихъ основанiяхъ:

1-е, Временному Совѣту, по разрѣшенiю дѣлъ на него возлагаемыхъ, присвоются власть и отвѣтственность Директора и Министра.

2-е, Дѣла, подлежащiя Нашему разрѣшенiю, представляются отъ Временнаго Совѣта чрезъ Генералъ-Адъютанта *Киселева*, который Намъ докладываетъ ихъ и приводитъ въ исполненiе Наши повелѣнiя.

3-е, Для точнѣйшаго опредѣленiя обязанностей и отвѣтственности Совѣта, имѣетъ быть составлена особая Инструкцiя, которая, по утвержденiи Нашемъ, дана будетъ Временному Совѣту въ руководство.

Членами Совѣта назначаются Сенаторы: Генералъ-Лейтенантъ *Княжнинъ*, Тайные Совѣтники: *Фроловъ* и *Демьянъ Кочубей* и состоящiй при III Отдѣленiи Собственной Нашей Канцелярiи Дѣйствительный Статскiй Совѣтникъ, Камергеръ Князь *Голицынъ*.

За симъ званiе Директора Департамента Государственныхъ Имуществъ упраздняется.“ (*А. В.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТIЯ.

Австрiя.

Вѣна, 10-го Января.

Находящiеся здѣсь офицеры Турецкой армiи для упражненiя въ наукахъ и военныхъ свѣдѣнiяхъ, получили отъ Султана дозволенiе оставаться еще долѣе и еще обучаются службѣ по кавалерiи; о успѣхахъ ихъ подаются ежемѣсячные рапорты, какъ здѣшнему военному начальству, такъ и Турецкому Посланнику, которому также представляютъ рисунки по части артиллерiи и фортификацiи. Султанъ *Магмудъ* заказалъ одному Венгерскому портному полковый мундиръ Австрiйскаго Фельдмаршала, который онъ будетъ носить; при томъ замѣчательно, что Султанъ, вмѣсто тѣсныхъ гусарскихъ панталонъ,

Paradą dowodzili:

Woyskami Oddzielnego Korpusu Gwardyi Jenerał-Adjutant *Bistrom*; wszystkiemi plutonami Woysko-wo-Uczebnych zakładów, Jaśnie Oświecony Xiąże Piotr *Oldenburski*; całą piechotą Jenerał-Adjutant *Uszakow*; całą Kawaleryą Jenerał-Porucznik *Knorring*; plutonami w Białey sali rozstawionemi: Gwardyyskiey dywizyi Kiryssyerów, Jenerał-Adjutant Hrabia *Apraksin*; lekkiey Gwardyyskiey dywizyi jazdy Jenerał-Porucznik *Pencherzewski*. Plutonami rozstawionemi w sali Feld-Marszałkowskiey: szwadronu Gwardyi konnych Pionierów, półków Atamańskiego Jego Wysokości Następcy i Wzorowego Jazdy, Jenerał-Major *Łańskoy*; a Pawłowskiego i Morskiego Korpusów Kadeckich, Półkownik *Gławacki*; plutonami w małey sali rozstawionemi, Jenerał-Major *Puszczyn*.

O pół do 11-tey muzyka wszystkich półków obwieściła przybycie Nayjaśnieyszego Cesarza Jego Mości. Nayjaśnieyszy Pan raczył obchodzić szeregi woyska i powitać je. — Po czém Cesarz Jego Mość, w towarzystwie Pana Następcy Cesarzewicza i Jego Królewskiey Wysokości Xiążęcia *Karola* Pruskiego, udać się raczył przez Portretową Galeryą do cerkwi.

Po Mszy Swiętey, kiedy Nayjaśnieyszy Pan, poprzedzany przez Duchowieństwo, raczył przyyśdź na Jordan, chorągwie i sztandary przyłączyły się do processyi.

Po skończonym obrządku poświęcenia wody na Jordanie, cała processya takimże porządkiem powróciła do cerkwi, a znamiona przyłączyły się do swoich plutonów.

Ceremonia ukończyła się o godzinie pierwszey po południu.

Naywyższy Reskrypt.

Do Pana Jenerał-Adjutanta Kisielewa.

Przez Ukaz, w dniu dzisieyszym do Rządzącego Senatu dany, uznawszy za potrzebę ustanowić dla zarządu Departamentem Majątków Państwa Czasową Radę z tém, ażeby sprawy Mojemu rozstrzygnieniu podlegające, wchodziły do Mnie przez was, polecam wam czynić Mnie względem tych spraw przełożenia, i przyprowadzać do wykonania Moje rozkazy.

Zostaję ku wam nazawsze przychylnym.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiey Mości ręką podpisano:

NIKOŁAY.

St. Petersburg. 7-go Stycznia 1837 roku.

— Przez Naywyższy Rozkaz dzienny, 5-go Stycznia, Kurlandzkiego półku Ułanów Półkownik *Emme 2-gi*, uwolniony ze służby w randze Jenerał-Majora, z mundurem i pensyą jedney trzeciey gaży.

— W Naywyższym Ukazie, pod dniem 7 Stycznia wyrażono: „Do ostatecznego nowego urządzenia majątków Państwa, uznaliśmy za rzecz potrzebną ustanowić Radę Czasową dla Zarządu Departamentów Majątków Państwa, na zasadach następujących:

1) Radzie czasowey, w rozstrzyganiu spraw na nią wkładanych, nadaje się władza i odpowiedzialność Dyrektora i Ministra.

2) Sprawy do Naszego rozstrzygnienia należące: mają się przedstawiać od Rady Czasowey przez Jenerał-Adjutanta *Kisielewa*, który je Nam podaje i przyprowadza do wykonania Nasze rozkazy.

3) Dla dokładnieyszego oznaczenia obowiązków i odpowiedzialności Rady, ma bydź ułożona osobna instrukcya, która, po Naszém zatwierdzeniu, dana będzie Radzie Czasowey za przewodnictwo.

Członkami Rady naznaczają się, Senatorowie: Jenerał-Porucznik *Kniaźnin*, Radźcy Tayni: *Frołow* i Demjan *Koczubey*, oraz zostający przy III Oddziale Własney Naszey Kancellaryi, Rzeczywisty Radźca Stanu, Szambelan Xiąże *Golicyn*.

Zatém urząd Dyrektora Departamentu Majątków Państwa, znosi się.” (*G. S. P.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Austrya.

Wiedeń, dnia 10 Stycznia.

Znaydujący się tutay oficerowie woyska tureckiego, dla ćwiczenia się w naukach i woyskowych wiadomościach, otrzymali od Sułtana pozwolenie pozostania dłużey i uczą się jeszcze służby jazdy; o postępach ich podawane bywają raporta miesięczne tak tuteyszey władzy woyskowey, jako i Tureckiemu Posłowi, któremu także przedstawiane bywają rysunki sytuacyyne artylleryczne i fortyfikacyyne. Sułtan *Mahmud* kazał jednemu z krawców węgierskich, zrobić sobie zupełny mundur Feld-Marszałka Austryackiego, który ma nosić, przytém jest godne uwagi, że Sułtan, w mieyscu obcisłych huzarskich spodni, zamówił sobie szerokie pan-

приказалъ дѣлать широкія съ обыкновенными нашивками.

— Въ наступающемъ Трансильванскомъ Сеймѣ, будетъ Императорскимъ Коммиссаромъ не Эрцгерцогъ Фердинандъ *Эстскій*, какъ въ прошлый разъ, но Баронъ *Воднянскій* Надворный Совѣтникъ и докладчикъ при Венгерской придворной канцелляріи.

— По полученнымъ здѣсь извѣстіямъ, сотоварищъ Венгерскаго разбойничьяго начальника *Собри* по имени *Мицфридъ* съ другимъ же начальникомъ пойманъ, и первый изъ нихъ казненъ въ Веспримѣ, другой въ Раабѣ. При этомъ случаѣ также сообщаютъ, что разбойничья шайка *Собрія* имѣетъ хорошее устройство, и даже нѣсколько лекарей для пользованія больныхъ и раненыхъ. Въ нѣсколькихъ битвахъ эта шайка убила одного офицера, нѣсколько унтеръ-офицеровъ и болѣе 80 солдатъ, частію убила, частію ранила.— Самъ *Собри* еще не задержанъ. Отецъ *Мицфрида* казненнаго въ Веспримѣ, былъ пастухомъ у одного Венгерскаго помѣщика и вмѣстѣ разбойникомъ, и въ этомъ случаѣ онъ получалъ отъ своихъ господъ деньги для предохраненія ихъ имѣній отъ разбойничьихъ нападеній.

— Вскорѣ будетъ объявлена програма весьма важнаго предпріятія. Селеніе Бригиттенау, лежащее за городомъ, предполагаютъ сдѣлать Австрійскимъ Манчестеромъ для всѣхъ заведеній требующихъ силы воды, а вмѣстѣ съ симъ и Вѣну центромъ экспедиціонной торговли по водяному пути, предположенному чрезъ дунайско-менскій каналъ отъ береговъ Голландіи до малой Азіи.

— Третьяго дня у Государственнаго Канцлера Князя *Меттерниха* былъ на обѣдѣ проживающій здѣсь начальникъ Черногорцевъ.

— Здѣшній Докторъ Г. *Кастлеръ*, изобрѣлъ весьма дѣйствительное средство противу холеры, особенно въ началѣ этой болѣзни. Онъ скоро объявитъ способъ своего пользованія.

—Изъ Сербіи увѣдомляютъ, что въ Македоніи и окрестностяхъ оной совершенно уже прекратилась моровая язва. По сей причинѣ уменьшенъ карантинный срокъ, установленный Сербскимъ Правительствомъ въ Алексинецѣ, вмѣсто 10 на 3 дня. Въ самой Сербіи не было ни одного смертнаго случая отъ моровато повѣтрія.

Тридентъ, 10-го Января.

Вчера въ замковой церкви въ дворцѣ Замбелли совершено бракосочетаніе Короля Неаполитанскаго съ Эрцгерцогинею *Терезіею*, дочерью Его Имп. Высоч. Эрцгерцога *Карла*, двоюродною сестрою Императора *Фердинанда I*. Кромѣ Эрцгерцога *Карла* и Герцога *Салернскаго*, присутствовалъ здѣсь также Князь *Сиракузскій*. Эрцгерцогъ *Карлъ* и Герцогъ *Салернскій* оставляютъ завтра Тридентъ отправляясь въ Верону, куда прибудетъ Эрцгерцогиня *Марія Луиза*, Герцогиня *Пармская* и Эрцгерцогъ *Райнеръ*, Вице-Король Италіи. Ихъ В-ва 12-го ч. с. м. отправятся въ Верону, оттуда въ Венецію, а напослѣдокъ чрезъ Анкону и проч. въ Неаполь. Эрцгерцогъ *Карлъ* возвратится изъ Венеціи въ Вѣну.

Тріэстъ, 6-го Января.

Довольно значительное уже время стоитъ здѣсь 60-пушечный фрегатъ *Мадагаскаръ*, тотъ самый, на которомъ въ первый разъ Король *Оттонъ* плылъ въ Навплію; онъ предназначенъ и теперь для перевоза въ Грецію Ихъ Велич. Короля и Королевы. Корабль сей устроенъ великолѣпно и со вкусомъ соотвѣтственно своему назначенію. Всѣ орудія помѣщены на докахъ, а мѣсто обыкновенно занимаемое артиллеріею обращено въ комнаты для дамъ изъ свиты Королевы, которая будетъ имѣть для себя три комнаты обитыя атласомъ. Въ столовой можетъ помѣститься 36 особъ.

— Австрійскій пароходъ *Марія Анна*, который совершитъ плаваніе въ Трапезунтъ, первый разъ для опыта поплыветъ въ Аѳины 12-го ч. с. м. Другой пароходъ Князь *Меттернихъ*, силою въ 140 лошадей, находящійся теперь на верфи, будетъ одинъ изъ величайшихъ, какіе до сихъ поръ устроены въ Тріэстѣ; въ концѣ Марта онъ будетъ конченъ; онъ предназначенъ для плаванія въ Левантъ. (*G. C.*)

Франція.

Парижъ, 13-го Января.

Безпрестанно говорятъ о перемѣнахъ въ Кабинетѣ, и въ этой надеждѣ назначаютъ Генерала *Эксельмана* кандидатомъ въ должность Военнаго Министра.

— Между Генералами, коимъ будетъ ввѣрена команда во время экспедиціи въ Константину, считаютъ Гг. *Мангенъ* и *Фабвіе*.

— Г. *Бодъ* Королевскій коммиссаръ въ Африкѣ, возвратился въ отечество и съ 4 ч. с. м. живетъ въ

talony ze zwykłemi wyszywaniami.

— Na przyszłym seymie Ziemi Siedmiogrodzkiey, ma bydź kommissarzem Cesarskim, nie, jak na przeszłym, Arcy-Xiążę Ferdynand *d'Este*, ale Baron *Wodniański*, Radca Dworu i referendarz przy węgierskiey kancellaryi nadworney.

— Według otrzymanych tu wiadomości, towarzysz węgierskiego naczelnika rozboyników Sobry, nazwiskiem *Mitzfried*, wraz z innym naczelkiem, został ujęty, i pierwszy z nich w Vesprim, drugi w Raab stracony. Też same doniesienia mówią, że banda rozboynicza *Sobryego* jest dobrze urządzona, ma nawet kilku lekarzy dla opatrywania chorych i rannych. W kilku potyczkach zabiła taż banda 1 oficera, a kilku podoficerów i przeszło 80 żołnierzy częścią ubiła, częścią raniła. Sam *Sobry*, nie został jeszcze ujętym. Oyciec *Mitzfrieda*, straconego w Vesprim, był pasterzem u pewnego magnata węgierskiego, i także już rozboynikiem, a jako taki, pobierał od Państwa swego pensyą, dla zabezpieczenia majętności od rozboyniczych napaści.

— Wkrótce ma bydź ogłoszony program nader ważnego przdsięwzięcia. Wieś Brigittenau, leżącą za miastem, chcą zamienić w Austryacki Manchester dla wszystkich zakładów, potrzebujących siły wodney, i razem uczynić Wiedeń środkowém mieyscem handlu expedycyynego drogi wodney, mającey się wznieść przez kanał dunaysko-meński od brzegów Hollandyi aż do Azyi mnieyszey.

— Zawczora był na obiedzie u Kanclerza Państwa, Xięcia *Metternicha*, bawiący tu Władyka Czarnogórców.

— Tuteyszy Doktor Pan *Kastler*, wynalazł lekarstwo na cholerę, bardzo skuteczne, zwłaszcza gdy w pierwszych początkach tey słabości jest użyte. Wkrótce ma on ogłosić sposób swego leczenia.

— Donoszą z Serbii, że w Macedonii i przyległych jey okolicach, ustała już zupełnie zaraza morowa. Z tego powodu zmnieyszono czas kwarantanny w Alexinezze przez Rząd Serbski zaprowadzoney, z 10 na 3 dni. W samey Serbii nie było żadnego przypadku śmierci z morowego powietrza.

Trident, 10 Stycznia.

Dnia wczorayszego odbył się ślub N. Króla Neapolitańskiego z Arcy-Xiężniczką *Teressą*, córką Jego Cesarzewiczowskiey Mości Arcy-Xięcia *Karola*, a stryjeczną siostrą Nayjaśnieyszego Cesarza *Ferdynanda I.*, w kaplicy zamkowey. Oprócz Arcy-Xięcia *Karola* i Xięztwa *Salerno*, obecnym był także Xiążę *Syrakuzy*. Jutro Arcy-Xiążę i Xiążę *Salerno* opuszczają Trydent, udając się do Werony, gdzie przybędzie Jey Ces. Wys. Arcy-Xiężna *Marya Ludwika*, Xiężna *Parmy*, i Arcy-Xiążę *Raineri*, Vice-Król Włoski. NN. Królestwo odjadą do Werony dnia 12 b. m. Z Werony udadzą się NN. Państwo do Wenecyi, a ztamtąd przez Ankonę i t. d. do Neapolu. Arcy-Xiążę *Karol* wróci z Wenecyi do Wiednia. (*D. P.*)

Tryest, 6-go Stycznia.

Od dosyć dawna stoi tu 60-działowa fregata *Madagascar*, ta sama, na którey płynął pierwszy raz Król *Otto* do Nauplii, przeznaczona i teraz na przewiezienie do Grecyi NN. Króla i Królowey II. Okręt ten urządzono z przepychem i gustem, które odpowiadają jego przeznaczeniu. Wszystkie działa umieszczane na pokładzie, a mieysce zaymowane zwykle przez artylleryą, obrócone na pokoje dla dam orszaku Królowey, która mieć będzie dla siebie trzy pokoje, pięknie atłasem wybite. W sali jadalney może się pomieścić 36 biesiadników.

— Austryacki statek parowy *Maria Anna*, który odbędzie żeglugę do Trebizondu, wypłynie pierwszy raz na próbę do Aten, w d. 12 b. m. Inny statek parowy *Xiąże Metternich*, o sile 140 koni, będący właśnie w robocie, będzie jednym z naywiększych, jakie dotąd zbudowano w Tryeście; naydaley z końcem marca będzie zupełnie ukończony, jego przeznaczeniem jest żegluga do Lewantu. (*G. C.*)

Francya.

Paryż, dnia 13-go Stycznia.

Nie przestają mówić o zmianach w gabinecie, a dopuszczając, że to nastąpi, wymieniają Jenerała *Excelmans*, jako kandydata na Ministra Woyny.

— W liczbie Jenerałów, którym będą powierzone dowództwa podczas wyprawy przeciwko Konstantynie, wymieniają także PP. *Mangin* i *Fabvier*.

—Pan *Baude*, kommissarz Królewski w Afryce, wrócił do kraju i bawi od d. 4 b. m. w Roanne. Z powo-

Роаннѣ. Потерпѣвъ разныя невыгоды, холодъ и недостатокъ при экспедиціи въ Константину, теперь онъ весьма ослабѣлъ здоровьемъ.

— Въ журн. *Droit* содержится: „Изъ допросовъ *Менье* явствуетъ, что день предъ Рождествомъ Христовымъ провелъ онъ у одной женщины по прозванію *Фле*, вмѣстѣ съ какою то работницею, молодымъ человѣкомъ по прозванію *К....* находящимся во услуженіи у книгопродавца, и еще третьимъ товарищемъ. Такъ какъ уже было поздно, то они рѣшились остаться въ томъ домѣ до утра. Полагали, что это обстоятельство поведетъ къ дальнѣйшимъ открытіямъ, однако изъ допросовъ и очныхъ ставокъ оказалось, что никакая вина не падаетъ на упомянутыхъ людей, и всѣ они выпущены. Ночь, о которой говорится, провелъ каждый въ особенной комнатѣ; *Менье* же сидѣлъ у печки и читалъ Освобожденный Іерусалимъ Тасса.

— *Monde* по частной корреспонденціи увѣдомляетъ, что Герцогъ *Немурскій*, во время пребыванія своего въ Алжирѣ, пріобрѣлъ всеобщую приверженность войска, но туземцы негодуютъ на него, ибо онъ не хотѣлъ снять сапоговъ входя въ мечеть, хотя этотъ обрядъ исполняютъ даже сами Беи.

— За годъ еще предъ симъ говорили, что Герцогъ *Орлеанскій* будетъ соправителемъ Короля *Людвика Филиппа*. Теперь опять говорятъ о семъ проектѣ; Г. *Гизо* сильно его поддерживаетъ и полагаетъ, что такое распоряженіе, показывающее Франціи ближе будущаго ея правителя, много содѣйствуетъ къ обезоруженію изступленныхъ, которые съ смертію Короля *Людвика Филиппа* ожидаютъ перемѣнъ въ Государствѣ. Гораздо большее произвело впечатлѣніе дѣло журнала *Courrier français*, который защищая Королевскую особу, выражался невыгодно о нынѣшней системѣ Правительства. Королевскій Прокуроръ почиталъ это оскорбленіемъ самаго Короля. Судъ присяжныхъ другаго былъ мнѣнія и (какъ извѣстно) освободилъ журналиста.

— Кажется, предприняты большія приготовленія чтобы отмстить за потери наши при Константинѣ. Дано уже повелѣніе собрать 20,000 войска въ Тулонѣ, къ чему будетъ присоединено 6 батарей артиллеріи, позиціонная батарея съ 12-фунтовыми орудіями, и горная батарея. Въ концѣ Марта войско отплыветъ изъ Тулона и Портъ-Вандра. Адмиралъ *Масье де Клерваль*, выставилъ свой флагъ на кораблѣ *Монтебелло*, а Принцъ *Жоанвильскій* на кораблѣ *Геркулесъ*, будетъ участвовать въ морской экспедиціи.

14-го Января.

Король получилъ отъ Е. В. Короля Сардинскаго и Е. Высоч. Великаго Герцога *Баденскаго* поздравительныя письма о сохраненіи жизни 27 Декабря. Письма эти поднесены Королю въ приватной аудіенціи Маркграфомъ *Бриньоль Сале*, Сардинскимъ Посланникомъ, и Г-мъ *Герстлахеромъ* Министромъ-Резидентомъ Великаго Герцога Баденскаго.

— Членъ Палаты Перовъ Маркграфъ *Барбе-Марбоа*, прежній первый Президентъ счетной Палаты, скончался на 92 году жизни. — Вчера предъ полуднемъ погребено тѣло Барона *Жерарда*.

— *Droit* сообщаетъ, что сегодня по утру неожиданно ввели мать *Менье* въ комнату, гдѣ онъ сидитъ. Несчастная мать пролизала слезы, облобызала сына и умоляла его, чтобы онъ показалъ соучастниковъ, въ той увѣренности, что это содѣйствуетъ къ облегченію его участи. *Менье* видомъ и словами своей матери столь сильно былъ тронутъ, что упалъ въ обморокъ, впрочемъ опомнившись, объявилъ хладнокровно, что онъ одинъ виновенъ, и ни съ кѣмъ не имѣетъ связи. — Между тѣмъ аресты не прекращаются. Вчера въ одномъ кофейномъ домѣ задержали четырехъ молодыхъ людей, подозрѣваемыхъ въ связяхъ съ убійцею Короля.

— Въ одномъ изъ домовъ при *passage du Grand-Cerf*, полиція открыла и задержала ружья, порохъ, пули и патроны.

— *Sentinelle des Pyrenées* пишетъ отъ 10 Января: „Увѣдомляютъ изъ Миранда при Эбрѣ, что *Гомесъ* возвращаясь изъ своей экспедиціи, не могъ бы перейти чрезъ Эбро, еслибъ помощію милліона реаловъ (400,000 зл. п.) не устранилъ препятствій. — Впрочемъ извѣстно что *Гомесъ* родственникъ *Але*. — Христиносы дѣлаютъ новыя укрѣпленія при Бильбао. — На нѣсколько миль отъ сего города, Инфантъ *Донъ Себастіанъ*, дѣлалъ смотръ 24 Карлистскимъ баталіонамъ."

— Письма изъ Дуранго отъ 6 ч. с. м. подтверждаютъ извѣстіе, что Карлисты опять завладѣли укрѣпленіемъ Санто-Доминго. Извѣстіе, что они отправили свою артиллерію изъ Ируна, оказалось неосновательнымъ; 350 лошадей изъ тѣхъ, которыхъ имѣлъ

du niewygód, zimna i niedostatku, wycierpianych na wyprawie do Konstantyny, jest teraz mocno słaby.

— Dziennik *Droit* powiada: „Z badań *Meuniego* pokazało się, że wilią Bożego-narodzenia przepędził u jedney kobiety, nazwiskiem *Flée*, w towarzystwie jakieyś robotnicy, młodego człowieka nazwiskiem C...., zostającego w kondycyi u księgarza, i trzeciey jeszcze osoby. Z powodu, że było już poźno, postanowili pozostać w domu, aż do rana. Mniemano, że okoliczność ninieysza, wykryje dalszy jaki wątek; pokazało się atoli ze śledztwa i naocznych wyznań, że żadna wina na wyżey wyrażonych nie spada; jakoż wszystkich puszczono. Nocleg, o którym mowa, przepędził każdy w osobnym pokoju; *Meunier* zaś siedział sobie przy piecu i czytał Oswobodzoną Jerozolimę Tassa.

— *Monde* powiada z korrespondencyi prywatney, że Xiąże *Nemours* podczas pobytu swego w Algierze, zjednał sobie powszechne w woysku przywiązanie, ale krajowcy są na niego urażeni, ponieważ nie chciał zdjąć botów odwiedzając meczet, chociaż to jest obrządek, któremu sami nawet poddają się *Bejowie*.

— Jeszcze przed rokiem mówiono o tém mocno, iż Xiąże *Orleans* ma zostać współ-Regentem Króla *Ludwika Filipa*. Teraz znowu jest mowa o tym projekcie, P. *Guizot* mocno go wspiera, i mniema, iż to urządzenie, okazujące Francyi bliżey przyszłego jey rządcę, przyczyni się niemało do rozbrojenia zagorzalców, którzy ze śmiercią *Ludwika Filipa* spodziewają się odmian w kraju. Tym większe wrażenie uczyniła sprawa przeciw dziennikowi *Courrier français*, który broniąc osoby Króla oświadczył się przeciw teraźnieyszemu systematowi Rządu. Prokurator Królewski uważał to za ubliżenie samemu Królowi. Sąd przysięgłych innego był zdania, i (jak wiadomo) uwolnił dziennikarza.

— Zdaje się, iż przedsięwzięto wielkie przysposobienia do pomszczenia się za klęskę naszą pod Constantiną. Wydano już rozkaz zgromadzenia 20,000 woyska w Tulonie, do czego przydanych będzie 6 bateryy artylleryi, baterya pozycyyna z działami 12-funtowemi i baterya górna. Przy końcu Marca woysko ma wypłynąć z Tulonu i Port-Vendres. Admirał *Massieu de Clerval* zatknie banderę swoję na okręcie *Montebello*; a Xiążę *Joinville* na okręcie *Herkules* będzie towarzyszył wyprawie morskiey.

Dnia 14.

Król otrzymał od Króla Sardyńskiego i J. K. Wys. Wielkiego Xięcia *Badeńskiego*, listy z powinszowaniem uniknionego niebezpieczeństwa w dniu 27 Grudnia. Pisma te zostały podane Królowi na prywatném posłuchaniu przez Margrabiego *Brignole-Sale*, Ambassadora Sardyńskiego, i Pana *Gerstlacher*, Ministra Rezydenta Wielkiego Xięcia *Badeńskiego*.

— Margrabia *Barbé-Marbois*, Członek Izby Parów, a dawniey pierwszy Prezes Izby obrachunkowey, umarł w 92 roku życia swego. — Wczora około południa, pochowano zwłoki Barona *Gérard*.

— *Droit* powiada, że dziś rano wprowadzono niespodzianie matkę *Meuniego* do pokoju, w którym jest więziony. Nieszczęśliwa matka zalewała się łzami, obsypywała tysiącznemi pieszczotami syna i zaklinała, ażeby wydał wspólników, w przekonaniu, że to się przyczyni do osłodzenia i złagodzenia jego losu. Wzruszenia, jakich doznał *Meunier* na widok i mowę swey rodzicielki, były tak silne, że zemdlał, gdy jednak przyszedł do siebie, oświadczył z krwią zimną, że sam jeden jest winnym i nie ma nikogo wspólnikiem swey zbrodni. — Jednakże nie ustają aresztowania rozmaitych osób. Wczoray uwięziono w jedney kawiarni, czterech młodych ludzi, podeyrzanych o związki z królobóycą.

— W jednym z domów przy *passage du Grand-Cerf*, odkryła policya i zabrała broń, proch, kule i ładunki.

— *Sentinelle des Pyrenées* pisze pod d. 10 Stycznia: „Donoszą z Mirandy nad Ebrem, że przeyście *Gomeza* przez Ebro gdy wracał z swojey wyprawy, byłoby nie przyszło do skutku, gdyby za pomocą miliona realów (400,000 złp.) nie usunął przeszkód. Wiadomo z resztą, że *Gomez* jest w pokrewieństwie z Alaixem. — Krystyniści zakładają nowe fortyfikacye pod Bilbao. — O kilka mil od tego miasta, Infant *Don Sebastian* odbył przegląd 24 batalionów karolistowskich."

— Listy z Durango pod d. 6 b. m. potwierdzają wiadomość, iż Karoliści wzięli znowu warownią *Santo-Domingo*. Doniesienie, iż wyprowadzili artylleryą swoją z Irun, okazało się bezzasadném; 350 koni z tych,

Гомесъ, назначено для кавалеріи. Онѣ прибыли въ Толозу.

— Пишутъ изъ Туниса отъ 18 Декабря: „*Мустафа* Бей съ своими Министрами въ большомъ находится опасеніи по поводу появленія Турецкаго флота. Константинскій Бей возмущаетъ половину Регентства. Фанатизмъ и грабежъ,— вотъ средства коими онъ возбуждаетъ западъ и югъ, а въ городахъ деньги доставляютъ ему большое вліяніе. Эмиссари Порты, коихъ надежды оживлены несчастіемъ, какому подверглась Французская армія, неутомляются въ своихъ происках. Впрочемъ *Мустафа* Бей остается вѣрнымъ Франціи, а Французскій Консулъ, которому помогаютъ всѣ знатные люди, старается уничтожить эти происки. Два начальника отрѣшены потому, что дозволили провозъ оружія и аммуниціи въ Константину; третій изгнанъ и его имѣніе конфисковано." (*G. C.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 12-го Января.

Въ здѣшней столицѣ чрезвычайно сильно свирѣпствуетъ грипъ а въ Гласговѣ тифусъ.

— Г. *Алваресъ*, родственникъ Г-на *Мендизабаля*, прибылъ вчера вечеромъ изъ Кале въ Дувръ на пароходѣ *Firefly*, и тотчасъ отправился въ здѣшнюю столицу. Слышно, что онъ везетъ депеши изъ Мадрита къ Испанскому Посланнику при нашемъ Дворѣ.

— Въ Ирландіи водворилось спокойствіе. Въ Килькенней нетолько уменьшилось число преступленій, но почти совсѣмъ прекратились. Уголовный судъ въ Мотѣ собравшись 28-го Декабря, неимѣлъ ни одного уголовнаго преступника, родомъ изъ Ирландіи. Кажется, что чернь не только оставила набѣги по деревнямъ, но даже перестала драться на ярмаркахъ. (*G. C.*)

Германія.

Ганноверъ, 12-го Января.

Такъ какъ со времени уничтоженія Конституціи Германскаго Союза, измѣнились отношенія членовъ Германскихъ царствующихъ домовъ къ ихъ первенствующему члену и Монарху и теперь опредѣленіе отношеній удѣльныхъ Князей, на случай раздѣленія Ганноверской и Великобританской короны, кажется необходимо нужнымъ, посему Король издалъ въ Брейтонѣ отъ 19-го Ноября новый домашній уставъ для Королевства Ганноверскаго, котораго содержаніе вполнѣ напечатала Ганноверская газета отъ 24-го Декабря. Порядокъ наслѣдства престола тамъ опредѣленъ такимъ образомъ, что послѣ кончины нынѣшняго Короля, наслѣдство Ганноверскаго престола переходитъ къ Герцогу *Кумберландскому* и къ мужеской линіи его дома, по пресѣченіи которой переходитъ къ Герцогу *Суссекскому*, и въ случаѣ и къ мужеской линіи его дома, если брачный союзъ заключенъ въ равной степени (а потому за исключеніемъ Полковника *Эсте*); по прекращеніи же сей фамиліи къ Герцогу *Кембриджскому* и его потомкамъ мужеска пола, а наконецъ къ царствующему Герцогу Вильгельму *Брауншвейгскому*.

— Въ засѣданіи Верхней Палаты 9-го ч. с. м. принятъ проектъ, чтобы Евреи въ Ганноверскомъ Королевствѣ пользовались тѣми же правами и преимуществами, наравнѣ съ жителями христіанскаго исповѣданія. (*G. C.*)

Италія.

Римъ, 5-го Января.

Съ новымъ годомъ наступила зима; до сихъ поръ у насъ было бурное время. Термометръ нѣсколько разъ ночью стоялъ ниже 0., но въ день при хорошей и ясной погодѣ бываетъ 1 градусъ теплоты. Въ настоящемъ году прибыли въ Римъ и проживаютъ здѣсь многіе иностранцы, и между прочими прибывшій недавно Лордъ *Штуартъ де Ротзей* прежній Англійскій Посланникъ въ Парижѣ.

— Отъ большихъ снѣговъ выпавшихъ въ Сѣверной Италіи и разныхъ провинціяхъ, а даже близъ Рима, постоянный ходъ почты замедленъ такъ, что транспортъ опаздываетъ цѣлою почтою, а письма, которыя должны быть раздаваемы по утру, получаются вечеромъ.

— Донесеніе, будто на островѣ Мальтѣ показалась моровая язва привезенная изъ Константинополя, есть выдумка, какія часто распространяются спекулантами. Полученныя оттуда новѣйшія письма, ничего объ этомъ не упоминаютъ.

— Папа признавая пользу отъ учрежденія сберегательныхъ кассъ, какъ въ отношеніи улучшенія нравственности, такъ и благосостоянія нижняго класса народа, приказалъ устроить оныя въ Церковной Области.

które *Gomez* sprowadził, przeznaczono dla jazdy. Przybyły one do Tolozy.

— Donoszą z Tunis pod dniem 18 Grudnia: „*Mustafa Bey* wraz z Ministrami swemi w wielkiey jest trwodze z powodu ukazania się floty tureckiey. Bey Konstantyny podburza połowę regencyi. Fanatyzm i rabunek są dźwigniami, któremi podszczuwa zachód i południe, a w miastach pieniądze wielki mu wpływ nadają. Emissaryusze Porty, których nadzieje ocucone zostały nieszczęściem, jakie armią francuzką spotkało, nie ustają w zabiegach. *Mustafa* Bey zostaje jednak wiernym Francyi, a konsul francuzki, którego wszystkie znakomite osoby wspomagają, usiłuje zniweczyć owe zabiegi. Dwóch dowódców oddalono, z powodu, iż dozwolili przewozu broni i ammunicyi do Konstantyny; trzeci skazany został na wygnanie i konfiskatę majątku." (*G. C.*)

Brytania Wielka i Irlandya.

Londyn, dnia 12 go Stycznia.

W tuteyszey stolicy panuje nadzwyczaynie mocna grypa, a w Glasgowie typhus.

— Pan *Alvarez*, krewny Pana *Mendizabal*, przybył wczoray wieczorem z Calais do Douvres na statku parowym *Firefly*, i natychmiast udał się do tuteyszey stolicy. Słychać, iż wiezie depesze z Madrytu do Posła Hiszpańskiego przy dworze naszym.

— Spokoyność panuje w Irlandyi. W Kilkenny nietylko zmnieyszyła się liczba zbrodni, ale nawet prawie się już nie popełniają. Sąd Kryminalny w Moate, zebrawszy się dnia 28 Grudnia, nie miał żadnego kryminalisty rodem z Irlandyi do sądzenia. Zdaje się, iż pospólstwo nietylko zaniechało napaści we wsiach, lecz oraz przestało bić się w czasie jarmarków. (*G. C.*)

Niemcy.

Hannower, 12 go Stycznia.

Zważywszy, iż od czasu rozwiązania się konstytucyi Rzeszy Niemieckiey, zmieniły się stosunki członków niemieckich Panujących domów do ich naczelney Głowy i Monarchy, i gdy przeyrzenie stanu apanażów, na przypadek odłączenia hannowerskiey i wielko-brytańskiey korony, zdaje się bydź rzeczą nieodbicie potrzebną, wydana została z Brighton pod d. 19 Listop., przez Króla, nowa ustawa domowa do Królestwa Hannowerskiego, którą w całości umieściła Gazeta Hannowerska 24 Grudnia. Porządek następstwa tronu jest tam tak oznaczony, iż po skończoném życiu teraźnieyszego Króla, następstwo na tron hannowerski spada na Xięcia *Cumberland* i jego linią męzką, po wygaśnieniu którey przechodzi na Xięcia *Sussex*, a w przypadku i na jego linią męzką, gdyby takowa pochodziła z równego rodem małżeństwa (a zatém z wyłączeniem Półkownika *Este*); po wygaśnieniu zaś tey familii, na Xięcia *Cambridge* i jego potomków płci męzkiey, a nakoniec na panującego Xięcia *Wilhelma* Brunświckiego.

— Na posiedzeniu Izby Wyższey w dniu 9 b. m. przyjęto projekt, ażeby Izraelici w Królestwie Hannowerskiém, używali tychże samych praw i przywilejów, co mieszkańcy wiary chrześciańskiey. (*G. C.*)

Włochy.

Rzym, dnia 5 Stycznia.

Z Nowym-Rokiem ukazała się zima; aż dotąd mieliśmy ciągle czas słotny. Termometr opadał kilka razy w nocy niżey zera, ale w dzień przy piękney i jasney porze czasu, miewamy 1 stopień ciepła. W tym roku przybyło do Rzymu i bawi w nim dużo cudzoziemców, między którémi jest przybyły niedawno Lord *Stuart de Rothsay*, dawnieyszy Poseł Angielski w Paryżu.

— Z powodu wielkich śniegów, spadłych w Północnych Włochach i różnych prowincyach, a nawet w bliskości Rzymu, przerwał się regularny bieg poczty tak dalece, że zalega jeden transport pocztowy, a listy, które rano nadeyśdź powinny, zaledwo wieczorem wydają.

— Doniesienie, jakoby na wyspie Malcie pokazało się powietrze morowe ze Stambułu przywiezione, należy do zmyśleń, któremi często rozmaici spekulanci obdarzać zwykli. Odebrane ztamtąd listy daleko późnieyszey daty, nic o tém nie wspominają.

— Papież, uznając korzyści z zaprowadzenia kass oszczędności, tak pod względem poprawy obyczajów, jako i dobrego bytu niższey klassy ludu, polecił urządzenie tychże w Państwie Kościelném.

Неаполь, 25-го Декабря.

Холера уменьшается; чтобы исходатайствовать у Св. Януарія прекращеніе оной, вдовствующая Королева отправляется въ одинъ изъ монастырей прославленныхъ чудесами (*ai miracoli*), для совершенія молебствія.

— Здѣсь поспѣшно занимаются приготовленіемъ къ плаванію линѣйнаго корабля *il Vesuvio*, на которомъ будетъ отправлено Швейцарское войско въ Сицилію, для содѣйствованія тамошнимъ властямъ, въ собираніи недоимочныхъ податей.

— При Баѣ изъ моря выброшено на берегъ нѣсколько труповъ; между ними найденъ племянникъ Герцога *Веллингтона*, молодой Лордъ *Веллеслей*, котораго въ путешествіи на небольшомъ суднѣ въ Геную, захватила буря.

5-го Января.

На послѣднихъ дняхъ весьма мало умерло отъ холеры, которую уже можно безъ сомнѣнія почитать прекратившеюся. Корабль отправленный изъ Неаполя, недавно разбился при берегахъ Сициліи близъ Мессины, при чемъ успѣли спасти гарнизонъ и значительную часть груза и корабля. Но въ какое приведенъ былъ изумленіе Капитанъ корабля, когда по повелѣнію начальника о сохраненіи здравія учрежденнаго въ Мессинѣ, сожжены спасенные товары и обломки корабля, его же и 11 матросовъ едва не разстрѣляли, за то, что не соблюдая правилъ здравія, смѣли они выступить на землю, куда какъ извѣстно занесла его взволнованная стихія, отъ которой съ трудомъ едва успѣли спастись. (*G. C.*)

Neapol, 25-go Grudnia.

Cholera zmnieysza się; aby uprosić u Ś. Januarysza ustanie tey kary, Królowa, wdowa, udaje się do jednego z klasztorów, słynących cudami (*ai miracoli*), na modły pokutne.

— Zaymują się tu śpiesznem przygotowaniem do żeglugi liniowego okrętu *Il Vesuvio*, na którym będzie posłane woysko Szwaycarskie do Sycylii, aby wśpierać tameczne władze w wybieraniu podatków zalegających.

— Pod Baja wyrzuciło morze kilka trupów na ląd; między temi znaleziono zwłoki synowca Xięcia *Wellingtona*, młodego Lorda *Welesley*, którego, gdy płynął na małym statku żaglowym do Genui, burza na morzu zaskoczyła.

Dnia 5 go Stycznia.

W ostatnich dniach bardzo mało umarło osób na cholerę, którą można już śmiało za ukończoną uważać. Okręt wysłany z Neapolu, rozbił się nie dawno przy brzegach Sycylii w bliskości Messyny, przy czém zdołano uratować załogę i znacznieyszą część ładunku tudzież okrętu. Jakże się jednak zdziwił Kapitan okrętowy, kiedy z rozkazu władzy zdrowia, ustanowioney w Messynie, spalono uratowane towary i szczątki okrętu, jego zaś samego i 11 maytków zaledwie nie rozstrzelano za to, iż bez zachowania przepisów zdrowia, poważyli się stąpić na ląd, gdzie, jak wiadomo, zagnały ich rozhukane żywioły, z których otchłani z niepodobnemi do opisania trudnościami, zaledwie ocalić się zdołali. (*G. C.*)

Испанія.

Мадритъ, 6-го Января.

Утверждаютъ, что на наложный заемъ опредѣленный правительствомъ, собрано уже 15 милліон. реаловъ, изъ коихъ часть послана въ Лондонъ, для уплаты суммы за доставленное войску продовольствіе.

— Побѣда Генерала *Эспартеры* надъ осаждающими Бильбао, была большимъ счастіемъ для нынѣшняго Кабинета. Происшествіе сіе вѣроятно удержитъ нынѣшнихъ Министровъ при должности еще на нѣсколько мѣсяцовъ; неудача вдругъ бы ихъ низвергла.

— Сюда прибылъ Полковникъ *Базанъ* Шефъ Генеральнаго Штаба войска въ Валенціи, съ требованіемъ денегъ для уплаты недоимочнаго жалованья, ибо начинаетъ обнаруживаться неповиновеніе между солдатами.

— 27-го ч. похоронены въ Барселлонѣ останки Генерала *Мины*. До самой могилы сопровождала покойнаго національная гвардія и гарнизонное войско. Консулъ и Офицеры Американскаго судна *Shark* отправили отъ себя депутацію, которая присоединилась къ погребальному шествію. (*A. P. S. Z.*)

Hiszpania.

Madryt, dnia 6-go Stycznia.

Zapewniają, że na pożyczkę przymusową przez Rząd rozpisaną, wpłynęło już 15 mill. realów, z których część posłano do Londynu na zapłacenie należności, za dostawione dla woyska potrzeby.

— Zwycięztwo Jenerała *Espartery* nad oblegającemi Bilbao, było wielkiém szczęściem dla gabinetu teraźnieyszego. Wypadek ten utrzyma bezwątpienia teraźnieyszych Ministrów na urzędowaniu jeszcze przez miesięcy kilka; niepomyślne powodzenie byłoby ich zwaliło od razu.

— Przybył tu Półkownik *Bazan*, szef sztabu woyska w Walencyi, żądając funduszów na zaspokojenie zaległego żołdu, ponieważ zaczynają się już objawiać symptomata niekarności między żołnierzami.

— Dnia 27 pochowano w Barcellonie zwłoki Jenerała *Miny*. Towarzyszyła im, aż do grobu cała gwardya narodowa i woysko załogi. Konsul i oficerowie statku amerykańskiego *Shark*, wysłali z grona swego deputacyą, która się przyłączyła do pogrzebowego orszaku. (*G. C.*)

Португалія.

Лиссабонъ, 3-го Января.

Министры намѣрены отказаться отъ должностей, какъ только соберутся Кортесы; однако начальники демократической партіи неожидая сего, намѣрены подать Королевѣ прошеніе по сему предмету, основывая свои домогательства на жалобѣ, что Министерство не сдержало своихъ обѣщаній, т. е. не устранило чиновниковъ извѣстныхъ по своей приверженности къ *Донъ-Мигуэлю* и участниковъ въ контръ-революціи. — Министръ *Пассосъ* нѣсколько дней очень былъ боленъ, и этимъ воспользовавшись нѣкоторые, распространили слухъ между народомъ, что ему подали ядъ, когда онъ былъ на пиршествѣ у Англійскаго Посланника. Преемникомъ Министра *Пассоса*, назначаютъ нѣкоторые Г-на *Барито Фехо*, другіе Г. *Іоао д'Оливеира*.

— Слышно, что Министерство предполагаетъ привести въ исполненіе брачные договоры между Принцессою *Амаліею*, дочерью *Донъ-Педра* и старшимъ сыномъ Маркграфа *Луле*. — Неизвѣстно, будетъ ли помянутый Маркграфъ Посланникомъ въ Лондонѣ.

— Не только Г. *Фандевейеръ* но и Датскій Посланникъ Г. *Ревентловъ* отозванъ, по той причинѣ, что принималъ участіе къ контръ-революціи въ Белемѣ.

— Обнародовано новое постановленіе касательно постоянной уплаты жалованья войску.

— Въ день Новаго Года выпалъ снѣгъ въ Лиссабонѣ; новость какая неслучалась съ 1830 года.

— Издаваемый въ Ст. Себастіанѣ журналъ сообщаетъ, что *Донъ-Карлосъ* отъ дурной погоды почувствовалъ боль въ горлѣ, такъ, что ему должно было три раза пускать кровь. (*G. C.*)

Portugalia.

Lisbona, 3-go Stycznia.

Ministrowie mają chęć usunąć się z urzędów, jak tylko zbiorą się kortezy; jednakże naczelnicy demokratycznego stronnictwa nie czekając na to, chcą podać prośbę do Królowey w tym celu, opierając żądanie swoje na zażaleniu, że Ministeryum nie dotrzymało obietnic swoich, to jest: nie usunęło urzędników, znanych z przychylności do *D. Miguela*, ani uczestników w zamachu kontrrewolucyi. — Minister *Passos* był przez dni kilka bardzo chory, z czego korzystając pewni ludzie, puścili wieść pomiędzy ludem, że podano mu truciznę, gdy był na uczcie u Posła Angielskiego. Na następcę Ministra *Passos*, przeznaczają niektórzy Pana *Barreto Fejo*, drudzy Pana *Joao d'Oliveira*.

— Słychać, że Ministeryum zamierza przywieść do skutku układy małżeństwa między Xiężniczką *Amaliq*, córką *D. Pedra*, a naystarszym synem Margrabiego *Loulé*. — Niewiadomo jeszcze z pewnością, czyli rzeczony Margrabia będzie Posłem w Londynie.

— Nie tylko Pan *van de Weyer*, ale i Poseł Duński Hrabia *Rewentlow*, został odwołany, z powodu, że miał udział w kontr rewolucyi, zrządzoney w Belem.

— Ogłoszono właśnie nowy dekret, tyczący się regularney zapłaty woyska.

— W dzień Nowego roku wypadł śnieg w Lisbonie; nowość, której od roku 1830 nie widziano.

— Dziennik, wychodzący w St. Sebastian donosi, że *D. Carlos*, skutkiem złey pory, zachorował na gardło, tak, iż musiano mu trzy razy krew puścić. (*G. C.*)

Турція.

Смирна, 18 го Декабря.

Изъ Алеппо отъ 3-го ч. с. м. пишутъ, что *Ибрагимъ*-Паша увѣдомилъ отца своего, что по случаю происшествій на Персидской границѣ и побѣды одержанной *Решидъ*-Пашею, а равно по случаю смерти сегожъ Паши, и назначенія *Гафисъ*-Паши на мѣсто его Пашею Курдистана, онъ не можетъ удаляться изъ Сиріи. Новый Паша большой врагъ *Ибрагиму*-Пашѣ. Впрочемъ весьма вѣроятно, что миръ будетъ продолжаться, а сближеніе Порты и *Мегмеда-Али*, содѣйствуетъ къ утвержденію онаго. (*D. P.*)

Turcya.

Smyrna, dnia 18-go Grudnia.

Listy z Alepu pod d. 6 b. m. donoszą, że *Ibrahim-Basza* oznaymił oycu swemu, iż z powodu wypadków na granicy Perskiey, i zwycięztwa odniesionego przez *Reszyda* Baszę, oraz z powodu śmierci tegoż Baszy, a mianowania *Hafiza* Baszy na mieysce jego Baszą Kurdystanu, nie może oddalać się z Syryi. Nowy Basza jest wielkim nieprzyjacielem *Ibrahima* Baszy. Wszelako jest bardzo podobném do prawdy, iż pokóy trwać będzie, a zbliżenie się Porty i *Mehmeda-Alego*, przyłoży się do jego utwierdzenia. (*D. P.*)

Смѣсь.

Бѣглый взглядъ на Молдавію и Валахію.

Молдавія и Валахія раздѣляются на двѣ полосы, совершенно отличныя одна отъ другой — на западѣ высокія горы, на востокѣ безпредѣльныя равнины, и между этими совершенно противуположными видами земной поверхности нѣтъ никакой постепенности, никакого разнообразія, которыя оживляютъ природу другихъ странъ Европы. Взору путешественника повсюду представляются или безконечныя равнины или непрерывныя цѣпи горъ. Началомъ послѣднихъ служатъ отрасли Карпатскихъ горъ, которыя постепенно возвышаясь въ направленіи отъ юга на сѣверъ, образуютъ наконецъ возвышенности покрытыя въ теченіи десяти мѣсяцовъ снѣгомъ; равнины же составляютъ продолженіе широкихъ степей, которыя простираясь отъ южныхъ частей Урала и Волги до устьевъ Дуная, какъ бы открываютъ съ этой стороны Европу вторженіямъ Азіатскихъ племенъ. Такимъ образомъ Молдавія и Валахія въ Географическомъ отношеніи не составляютъ отдѣльныхъ земель и со всѣхъ сторонъ непримѣтно сливаются съ сопредѣльными областями. Равнины Молдавіи и Валахіи имѣютъ всѣ свойства степей южной Россіи, а горы ихъ принадлежатъ, какъ мы уже сказали, къ большому Карпатскому хребту. Этотъ видъ поверхности земли объясняетъ нѣкоторымъ образомъ и самую исторію обоихъ Княжествъ, постоянно находившихся подъ чуждою властію.

Равнины Молдавіи и Валахіи представляютъ обширныя пространства, не рѣдко въ 80 миль длиною, гдѣ утомленный взоръ путешественника не встрѣчаетъ ни горъ, ни холмовъ, ни деревьевъ. Совершенно плоская поверхность, самый не ограниченный горизонтъ и видъ всегда однообразный, уподобляютъ эти равнины безпредѣльному морю. Изрѣдка только на разстояніи какихъ нибудь 30 миль пересѣкаются онѣ почти отвѣсными уступами отъ 10 до 15 футовъ вышины, на которые должно взбираться по крутымъ обваламъ; тамъ снова начинаются безконечныя степи, столь же обнаженныя и утомительныя какъ и прежде. Ктобы повѣрилъ, что на пути отъ Галаца до самаго Бухареста, составляющемъ слишкомъ 80 миль, видѣлъ я не болѣе пяти селеній и только три дерева. За три или четыре мили до Бухареста жилища и растенія попадаются уже не столь рѣдко; впрочемъ я ѣхалъ по большой дорогѣ; а надобно знать, что въ Молдавіи и Валахіи не такъ какъ въ другихъ земляхъ, гдѣ деревни строятся обыкновенно на большихъ дорогахъ; здѣсь совсѣмъ напротивъ, народонаселеніе привыкшее къ грабительствамъ и притѣсненіямъ Турокъ, удаляется во внутренность страны и по этой то причинѣ деревни строятся какъ можно далѣе отъ большихъ дорогъ. Селенія состоятъ по большой части изъ низкихъ землянокъ, крытыхъ соломою и обнесенныхъ плетнемъ; эти-то бѣдныя и тѣсныя жилища, устроенныя на скорую руку въ земле, называются здѣсь домами. Съ тѣхъ поръ однакожъ какъ насильства Турокъ прекратились, жилища начинаютъ мало по малу выходить изъ земли, хотя впрочемъ тотъ же плетень и таже смазка изъ грязи замѣняютъ по прежнему крыши и стѣны. Деревянные домы здѣсь чрезвычайно рѣдки; а каменныя строенія встрѣчаются только въ большихъ городахъ и составляютъ почти исключительную принадлежность монастырей и Епископствъ.

По такимъ то унылымъ и однообразнымъ степямъ проѣхалъ я слишкомъ триста миль. Только быстрая ѣзда, сокращая дорогу, помогала мнѣ переносить ужасную скуку, неразлучную съ путешествіемъ по этой безконечной пустынѣ. Не смотря на усилія осьми или десяти лошадей, запряженныхъ въ коляску и безъ пощады понуждаемыхъ длинными бичами ямщиковъ и криками *Даробазовъ* или жандармовъ, я нетерпѣливо желалъ оставить за собою это огромное пространство, которое казалось безпрестанно расло, и завидя станцію, радовался какъ ребенокъ. Надежда скоро достигнуть цѣли была единственно мо-

Rozmaitości.

Rzut oka na Multany i Wołoszczyznę.

Multany i Wołoszczyzna rozdzielają się na dwa pasy, zupełnie różne od siebie — na zachodzie ciągnące się wysokie góry, na wschodzie nieskończone równiny, a między temi, zupełnie sobie przeciwnemi widokami, powierzchnia ziemi nie ma żadney odmiany, żadney rozmaitości, które ożywiają przyrodzenie innych krajów Europy. Oko podróżnego napotyka wszędzie albo nieskończone równiny, albo nieprzerwane gór łańcuchy. Początkiem ostatnich są odnogi gór Karpackich, które, coraz wznosząc się w kierunku od południa na północ, tworzą nakoniec góry przez dziesięć miesięcy śniegiem pokryte; równiny zaś składają ciąg szerokich stepów, które, ciągnąc się od południowych części Uralu i Wołgi do uyścia Dunaju, zdają się ułatwiać z tey strony Europy napady ludów Azyatyckich. Tym sposobem Multany i Wołoszczyzna, we względzie jeograficznym nie stanowią oddzielnych krajów i ze wszystkich stron łączą się nieznacznie z sąsiedniemi krajami. Równiny Multan i Wołoszczyzny mają wszystkie własności stepów Południowey Rossyi, a ich góry, jakeśmy powiedzieli, należą do wielkiego pasma Karpatów. Widok ten powierzchni ziemi, objaśnia w niejaki sposób i samą historyą obu Xięztw, zawsze pod obcą znaydujących się władzą.

Równiny Multan i Wołoszczyzny stawią oku rozległe przestrzenie, często na 80-siąt mil ciągnące się, gdzie znużony wzrok podróżującego nie spotyka ani gór, ani pagórków, ani drzew. Zupełna równość ziemi, nie ścigniony okiem horyzont i zawsze jednostayne widoki, czynią podobnemi te równiny do morza, granic niemającego. Czasami tylko w rozległości 30 mil bywają przerźnięte prostopadłemi prawie pagórkami od 10 do 15 stop wysokiemi, na które trzeba się wdzierać po spadzistych zaspach; potém znowu zaczynają się nieskończone stepy, również nagie i nużące, jak i przedtém. Ktożby uwierzył, iż na drodze od Galaczu do Bukarestu, więcey 80-ciu mil, nie widziałem więcey nad pięć wiosek i trzy tylko drzewa. O trzy lub cztery mile od Bukarestu częściey nieco dają się widzieć mieszkania i rośliny; zresztą jechałem wielkim gościńcem; trzeba też wiedzieć, że w Multanach i Wołoszczyznie nie tak jak w innych krajach, w których zazwyczay wioski stawią się na wielkich drogach; tu zupełnie przeciwnie, narod, często doświadczywszy łupieztwa i prześladowań Turków, oddala się do głębi kraju, i dla tey właśnie przyczyny, wioski stawiają jak naydaley od dróg wielkich. Wioski, po większey części składają się z lepianek słomą pokrytych i chróstem opleciónych; te ubogie i ciasne chałupy, wybudowane naprędce w ziemi, nazywają tu domami. Od czasu jednakże ustania napadów, przez Turków czynionych, mieszkania zaczynają coraz wysuwać się z ziemi, chociaż zresztą tenże chróst i taż mazanina z błota, stanowią jak dotąd dachy i ściany. Drewniane domy bardzo rzadko dają się spostrzegać, a budowle murowane napotykają się tylko w wielkich miastach, i składają wyłączną prawie własność Biskupstw i Klasztorów.

Przez takie nużące i jednostayne stepy więcey jak 300 mil przejechałem. Sama tylko szybka jazda skracając drogę, dopomagała mi znosić okropną nudę, nieodstępną towarzyszkę podróży po tey nieskończoney pustyni. Pomimo usiłowań ośmiu lub dziesięciu koni, do pojazdu zaprzężonych i dobrze popędzanych długiemi biczami woźnic i krzykami *Darabazów* czyli żandarmów, usilnie pragnąłem czém prędzey przebydź tę ogromną przestrzeń, która zdawała się, bezustannie przyrastającą, i postrzegłszy stacyą, cieszyłem się jak dziecię. Nadzieja prędkiego osiągnienia celu podróży była jedyną moją pociechą. Tuteysze stacye składają się

ею отрадою. Здѣшнія станціи состоятъ изъ двухъ, или трехъ хижинъ и нѣсколькихъ конюшенъ сплетенныхъ изъ древесныхъ вѣтвей; въ этихъ конюшняхъ однако лошади никогда не отдыхаютъ и ихъ обыкновенно надобно искать въ полѣ. По прибытіи проѣзжаго на станцію, два человѣка отправляются туда верхами и пригоняютъ къ экипажу табунъ въ тридцать или сорокъ лошадей. Почталіоны безъ всякаго разбору берутъ изъ нихъ потребное число, а остальныхъ пускаютъ опять на траву. Вслѣдъ за тѣмъ экипажъ, сопровождаемый хлопаньемъ бичей и криками погонщиковъ, быстро исчезаетъ въ густыхъ облакахъ черной пыли, посреди которой мелькаютъ полу-Европейской нарядъ Доробазовъ, слѣдующихъ за проѣзжими, и красный кафтанъ Албанца, сидящаго на козлахъ. Посреди этого шумнаго вихря и неумолкающихъ криковъ, путешественникъ мчится съ удивительною скоростію до ближайшей станціи.

Если бы эти пространныя равнины находились въ рукахъ Англичанъ, Французовъ или Голландцевъ, онѣ бы вѣроятно въ короткое время покрылись плодовыми деревьями, цвѣтущими полями и многолюдными селами. Природа щедро надѣлила эту страну своими дарами. Земля повсюду такъ плодородна, что не имѣетъ надобности въ удобреніи и ожидаетъ только дѣйствія плуга, чтобы приносить въ двѣнадцать разъ болѣе противъ посѣва. Почва этой земли способна и для лѣсоводства, что доказываютъ небольшія рощи, виднѣющіяся въ сторонѣ отъ дороги. Рѣки, орошающія равнины Валахіи и Молдавіи, не находя покатости для своего теченія, разливаются безчисленными потоками и наводняя поля, много содѣйствуютъ ихъ плодородію. Единственный недостатокъ этихъ степей заключается въ маломъ числѣ рукъ. Точно такъ богатѣйшая страна Европы — Фландрія, представляла нѣкогда, подобно Валахіи и Молдавіи, голую равнину, пересѣкаемую множествомъ рѣкъ, которыя не имѣли опредѣленнаго теченія и покрывали мутными своими водами необработанныя земли. Но труды человѣка обогатили и оживили Фландрію: видъ бѣдности и безплодія исчезъ совершенно; непроходимыя болота превратились въ прелестнѣйшіе луга и тучныя пажити. Фландрія, дотолѣ печальная и обнаженная, явилась въ короткое время страною роскошною и улыбающеюся. Теперь насъ не изумляютъ ни обиліе ея полей, ни богатство и число ея городовъ, ни множество деревень и селеній. Столь удивительная перемѣна кажется намъ дѣломъ самымъ обыкновеннымъ въ странѣ, лежащей близъ Океана, орошаемой рѣкою какова Шельда, принимающею въ себя множество другихъ судоходныхъ рѣкъ, гдѣ сообщенія не затруднительны, сбытъ произведеній удобенъ и приноситъ безчисленныя выгоды. Но все это однакожъ совершено руками человѣка; потому что вотъ страна несравненно плодороднѣе Фландріи, пересѣкаемая множествомъ рѣкъ, не менѣе удобныхъ для судоходства и находящаяся въ сообщеніи съ моремъ посредствомъ рѣки въ тысячу разъ обширнѣе и живописнѣе Шельды; страна, сопредѣльная Востоку, имѣющая въ сосѣдствѣ богатѣйшія земли въ мірѣ, но которая остается въ жалкомъ запустѣніи по недостатку рукъ и трудовъ человѣка. Молдавія и Валахія имѣютъ не болѣе четырехъ съ половиною милліоновъ жителей, между тѣмъ какъ онѣ могли бы доставлять обильное пропитаніе слишкомъ двѣнадцати милліонамъ.

Во время владычества Турокъ народонаселеніе Княжествъ ежегодно уменьшалось. Въ 1730 году при Константинѣ Маврокордато, первомъ Господарѣ, назначенномъ непосредственно Портою, считалось въ Валахіи и Молдавіи 147,000 крестьянскихъ семействъ; въ 1745 году ихъ было только 70,000, а въ послѣдствіи это число уменьшилось до 35,000. Тягостные налоги, падавшіе исключительно на земледѣльцевъ, побуждали многихъ изъ нихъ удаляться въ сосѣднія страны, и въ этомъ-то, кажется, заключается главная причина постепеннаго уменьшенія числа жителей обоихъ Княжествъ. Не рѣдко случалось также, что цѣлыя семейства поселянъ, избѣгая обременительныхъ сборовъ и притѣсненій, отказывались отъ своего состоянія и переходили въ услуженіе къ Боярамъ. Въ нынѣшнее время однакожъ личная безопасность каждаго обезпечена законами, управленіе приняло видъ постоянный и правильный, налоги чрезвычайно уменьшены, торговля хлѣбомъ объявлена свободною — и всѣ эти улучшенія начинаютъ оказывать самое благодѣтельное вліяніе на здѣшнихъ жителей: народонаселеніе годъ отъ году увеличивается, въ сношеніяхъ оказывается нѣкоторая дѣятельность, всеобщая довѣренность примѣтно возрастаетъ.

(*Окончаніе впредь.*)

z dwóch lub trzech chałup i kilku stajeń, z gałęzi drzewa splecionych; w tych jednak stayniach konie nigdy nie odpoczywają i zazwyczay trzeba ich szukać w polu. Za przybyciem podróżnego na stacyą, dway ludzie udają się tam konno i przypędzają do pojazdu tabun, z trzydziestu lub czterdziestu koni złożony. Pocztylioni bez wszelkiego wyboru biorą z nich potrzebną liczbę, a pozostałe puszczają znowu na paszę. Wkrótce potém pojazd towarzyszony klaskaniem biczów i krzykami popędzających, prędko znika w gęstych obłokach czarnego kurzu, pośrzod którego miga pół-europeyski ubior Dorobazow, jadących za przejeżdżającemi, i czerwona kurtka Albańczyka, na kozłach siedzącego. Wśrzód tego szumnego wichru i nieustannych krzyków, podróżny unosi się z zadziwiającą szybkością do naybliższey stacyi.

Gdyby te rozległe równiny znaydowały się w ręku Anglików, Francuzów lub Hollendrów, w krótkim zapewne czasie pokryłyby się one owocowemi drzewami, kwiecistemi polami i ludnemi wsiami. Przyrodzenie obdarzyło hoynie kray ten swemi darami. Ziemia wszędzie tak jest urodzayną, że nie potrzebuje żadnego ulepszenia i oczekuje tylko pługa, ażeby wydawać dwónastokrotny zasiew. Powierzchnia ziemi przydatną jest nawet pod lasy, o czém przekonywają małe zarośle, dające się widzieć po bokach drogi. Rzeki, zwilżające równiny Multan i Wołoszczyzny, nie znaydując spadu dla swego nurtu, rozdzielają się na mnóztwo ruczajow, i przerzynając pola, bardzo się przyczyniają do ich żyżności. Jedyny niedostatek tych stepów zawiera się w małey liczbie rąk. Podobnież temu naybogatszy kray Europy — Flandrya, przedstawiała niegdyś, jak teraz Multany i Wołoszczyzna, nagą równinę, mnóztwem rzek przerzynaną, które nie miały pewnego nurtu i zalewały mętnemi wodami nieuprawione grunta. Ale praca człowieka, wzbogaciła i ożywiła Flandryą; widok ubóstwa i płonność znikły zupełnie; niepodobne do przeyścia błota, zamieniły się w naypięknieysze łąki i naylepsze pastwiska. Flandrya, przedtém posępna i pusta, ukazała się w krótkim czasie zamożnym i uśmiechającym się krajem. Teraz nas nie zadziwiają ani jey pol obfitość, ani bogactwa i liczba jey miast, ani też mnóztwo miasteczek i wiosek. Tak zadziwiająca odmiana zdaje się razem bydź dziełem naywłaściwszém w kraju, położonym blizko oceanu, skrapianym rzeką, taką jak Skalda, zabierającą w siebie mnóztwo innych rzek żeglownych, gdzie kommunikacye nie są trudne, odbyt wyrobów łatwy i przynosi niezliczone korzyści. Jednakże tego wszystkiego dokazała ręka człowieka; dla tego też kray, nierównie żyżnieyszy od Flandryi, mnóztwem rzek przerzynany, niemniey zdatnych do żeglugi i mający kommunikacyą z morzem za pośrzednictwem rzeki tysiąckroć razy obszernieyszey i malownieyszey od Skaldy; kray, przyległy Wschodowi, mający w sąsiedztwie naybogatsze w świecie kraje, dla niedostatku rąk i pracy człowieka, w smutney leży pustyni. Multany i Wołoszczyzna nie mają więcey nad cztéry i pół milionów ludności, gdy tymczasem mogłyby dostarczyć obfitey żywności więcey jak dwudziestu milionom.

Pod panowaniem Turków, ludność tych Xięztw coraz się zmnieyszała. Roku 1730 pod Konstantynem Maurocordato, pierwszym Hospodarem, przez Portę bezpośrzednio naznaczonym, liczono w Multanach i Wołoszczyznie 147,000 familiy włościańskich; w roku 1745 było ich tylko 70,000, a w następnych czasach liczba ta zmnieyszyła się do 35,000. Uciążliwe podatki, spadające wyłącznie na rolników, zmuszały wielu z nich do oddalenia się do krajow sąsiednich, i to bezwątpienia główną jest przyczyną stopniowego umnieyszania się mieszkańców obu Xięztw. Często się także zdarzało, iż całe familie włościan, unikając uciążliwych poborów i ucisków, wyrzekały się swojego stanu i przechodziły na służbę do Bojarów. W teraźnieyszym jednakże czasie osobiste bezpieczeństwo każdego jest zapewnione prawami, Rząd przybrał charakter stały i regularny, podatki nadzwyczaynie zmnieyszone, handel zbożem ogłoszony wolnym — wszystkie te ulepszenia zaczynają okazywać dobroczynny wpływ na tuteyszych mieszkańców: ludność co rok wzrasta, w związkach okazuje się pewna czynność, i w ogólności: ufność widocznie wzrasta.

(*Dokończenie nastąpi.*)

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Января 22 д. 1837 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. и Кав. *Левъ Боровскій.*